

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

Glasi Slovencev v Argentini

Leto LXXXI | 6. decembra 2022 - Buenos Aires, Argentina | Št. 23

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

70. SKUPNI MLADINSKI DAN

V nedeljo, 6. novembra, smo vsa mladina in tudi vsi mladi po srcu praznovali 70. Skupni mladinski dan v Našem domu v San Justo.

Dan smo začeli kot običajno zelo zgodaj s sv. mašo v sanhuški stolnici. Hoteli smo se najprej zahvaliti Bogu za 70 blagoslovljenih let in ga tudi prositi, da nas blagoslavlja še naprej. Sv. mašo sta darovala provincial slovenskih jezuitov p. Miran Žvanut in p. Marjan Kokalj iz Slovenije, lepo petje z inštrumenti je oblikovala skupina mladih iz vseh domov.

Po maši smo se srečali v Domu, kjer je predsednik zveznih mladinskih organizacij SDO-SFZ (Slovenske dekliške organizacije in Slovenske fantovske zveze), Niko Oblak, pozdravil vse navzoče. Po petju argentinske in slovenske himne so nekateri posedeli pri zajtrku, drugi pa so se že zbrali na igrišču pri prvih tekmah v odbojki. Tekmovalo nas je šest dekliških in šest fantovskih ekip. Ostali pa so se pomaknili v »Našo klet«, kjer se je odigral tudi turnir v ping pong-u.

Ob 13. uri je sledilo skupno kosilo, ki je bilo ob tako pomembni obletnici še posebno slovesno in zelo okusno. Kuhale so mamice iz San Justa pod vodstvom gospe Nežke Lovšin Kržišnik, postregli pa so nam mladci in mladenke iz vseh krajevnih domov. Medtem se je tekmovanje nadaljevalo na velikem igrišču. Kar nekaj se nas je zbralo, ki smo gledali tekme, posebno pa finale.

Po kosilu so si vsi navzoči lahko ogledali razstavo o zgodovini centralnih mladinskih organizacij. Ob 20. uri je v zgornji dvorani pričel kulturni program. Najprej je vse navzoče nagovoril naš predsednik in opisal, kako je nastal tisti prvi Skupni mladinski dan in kakšna so bila prva leta naših zveznih organizacij. V svojem govoru je poudaril, da začetki niso bili lahki, saj so si poleg osebnih potreb kot so bili študij, delo, gradnja lastnih in skupnih domov, zastavili tudi cilj ohraniti vero, slovenski jezik, običaje in kulturno dediščino. Imeli so veliko idealizma, ljubezni do rodne domovine in zaupanja v božjo ter Marijino pomoč. Ustanovili so organizacijo, iz katere

naj bi mladina črpala moči, da bi v tujem svetu ostala zvesta narodu in Bogu. Začrtala si je smernice in jih vestno izpolnjevala.

Predsednik je tudi omenil, da se je 1. Skupni mladinski dan se je praznoval leta 1952 na Slovenski Pristavi in od takrat naprej zvezni mladinski odbor neprekinjeno praznuje vsako leto svoj poseben dan. A da letos lahko praznujemo ta visoki jubilej je gotovo zasluga dela naših prednikov, dobrotnikov in vseh tistih, ki so pomagali k napredku zveznih organizacij.

Podali so nam svoje misli tudi delegat slovenskih dušnih pastirjev v Argentini in dolgoletni duhovni vodja za mladino, gospod Franci Cukjati ter predsednik Zedinjene Slovenije inž. g. Jure Komar. Njima smo tudi dali priznanja v zahvalo za pomoč, ki nam jo nudijo med letom.

Nato smo povabili na oder predsednike in predstavnike mladine vseh krajevnih domov, tudi njim smo podelili priznanje v zahvalo za opravljeno delo med letošnjim letom.

Končno pa smo se zahvalili vsem, ki so bili v organizaciji pred nami in brez katerih verjetno nas danes ne bi bilo. Vsem tistim, ki so vodili nekdanje odbore in ki nam še danes pomagajo in nas učijo. Obenem pa smo imeli v mislih tudi vse tiste, ki jih ni več med nami in katerim smo neizmerno hvaležni za vse njihovo delo. Povabili smo na oder vse nekdanje predsednike zveznih mladinskih organizacij in jim podelili spominsko priznanje.

In končno smo nestržno dočakali, da je prišel na vrsto kulturni program našega 70. Skupnega mladinskega dne.

Letos smo si lahko ogledali originalno igro v izvedbi skupine mladih pod naslovom: »Intenzivnih 70 let«. Uživali smo, ko smo gledali, kaj se dogaja v glavi Tomija, glavnega junaka naše predstave, medtem ko doživlja različne izkušnje in čustva, ki jih tudi doživljamo mi vsi, še posebno mladi v skupnosti. Pri nastopanju in pripravi igre je sodelovala mladina iz raznih odsekov. Po predstavi smo se zahvalili dr. Štefanu Godcu za režijo igre in vztrajnost pri vajah in tudi vsem tistim, ki so nam pomagali, da je dan tako lepo in srečno uspel. Zahvalili smo se

vsem mladim, ki so nam pomagali s pripravo dneva, bodisi s petjem, postrežbo, igranjem. Brez te pomoči, dan ne bi tako lepo potekel.

Po končani igri smo oddali kolajne zmagovalcem v športu: prvo mesto pri dekletih je osvojila ekipa iz Slomškovega doma, pri fantih pa mladi iz Našega doma; in v turnirju ping pong-a sta osvojila prvo mesto Kristjan Šenk in Niko Oblak.

Po predstavi smo vsi skupaj zapeli našo mladinsko himno in z njo spet obnovili naše želje, da ostanemo zvesti svojim koreninam. Nato smo povabili vse mlade, da se nam pridružijo na odru. Zapeli smo pesem, ki sta jo za naš jubilej posebno spisala Viki Kastelic in Ivan Urbančič. Potem smo še vsi navzoči bili deležni okusne torte, ki je krasno izdelala gospa Aleksandra Grilj.

Za zaključek dneva so se v spodnjih prostorih zaslislale polke in pogovori vseh tistih, ki so z nami delili to praznovanje, zaplesali smo tudi s skupino KM43. Tako smo končali ta dan, v katerega smo vložili veliko truda, osebnega časa a tudi navdušenja.

Iz srca smo hvaležni vsem ki ste z nami praznovali sedemdeset let našega skupnega delovanja. Čeprav je včasih delo naporno in skrbi velike, so taki dnevi vedno spodbuda, da bomo to ohranili še drugih sedemdeset let. Nasvidenje čez eno leto!

Centralni odbor SDO-SFZ

MUZIKALNO SREČANJE V CARAPACHAYU

V krogu ABC po slovensko v Carapachayu imamo navdušene učence, ki hočejo aktivno sodelovati v naši srenji. Med njimi se je porodila zamisel, da bi pripravili muzikalni nastop in domu nudili razvedrilo, ki ga je potreben. Tako se je uresničilo muzikalno srečanje v soboto, 12. novembra. Zbrali so se popolnoma novi obrazi med starimi znanci in naš dom je zopet zaživel.

Uvodne besede, pozdrave, je spregovorila vodja tečajev, ga. Ani Klemen Boltežar, ki je v španščini pozdravila vse navzoče. Omenila je slovenskega pisatelja Simona Gregorčiča s pesmijo Sam v slovenščini in španščini, pa tudi zgodovinski pregled Slovenije in njene dolge tisočletne zgodovine ter povabila k okušanju tipičnih slovenskih kulinarčnih dobrot v ponudbi. K pozdravu se je pridružil nadomestni predsednik doma, g. Damijan Ahlin, ki je pohvalil zamisel in se zahvalil vsem nastopajočim ter izročil ge. Ani Klemen nekaj kulturnih izvodov revije Meddobbje in knjigo **Svobodoljubna Slovenka** avtorice Mire Delavec Touhami. Tudi domu je izročil nekaj izvodov.

Od pol šestih pa malo čez deveto zvečer je kitaro zadonela v rokah Francisca Gregoriča, ki je prvi sam odlično zaigral nekatere komade klasične glasbe. Za njim je nastopil tercet **Tres para la ocasión**, kjer je Carolina Gregorič, Franciscova sestra, zapela zaporedje prekrasne pesmi iz argentinske folklorne. Spremljali so jo Raul Cabañas (glas in kitaro) ter Juan Satorre (harmonika). Pridružil se jim je še prijatelj v tolkalih. Carolinin čudoviti nežen glas nas je prijetno objel. Čas je kar hitro bežal pod njegovim vplivom.

Za njimi se je zopet oglasil Francisco v spremstvu Miguela Marsimiana na kitari. Tokrat nas je razveselil z deli svojega avtorstva. Večer je potekal v neverjetnem začaranem razpoloženju. Uživali smo predstavo med katero je bilo možno poskusiti sladice iz tipične slovenske kuhinje in se osvežiti s pijačo.

Pred koncem sta brata skupaj zaigrala in dvoglasno zapela še nekatere folklorne pesmi, lastne avtorske pa tudi zahtevno brazilsko pesem. In nam ni bilo moč oditi, zato smo se kar naprej uživali v prijateljskem vzdušju! Iskrena hvala bratom Gregorič in spremljevalcem! In upamo, da bo tovrstno srečanje le začetek!

A.K.B.

Nekaj utrinkov

INTERVJU | Škof dr. Anton Jamnik

Življenjepis škofa Antona Jamnika:

svobodnaslovenija.com.ar

Kar 6 let je minilo od zadnjega škofovskega obiska med nami. Kaj vse se je v tem času spremenilo! Zato smo še toliko bolj veseli pastirskega obiska ljubljanskega pomožnega škofa Antona Jamnika, ki je od aprila 2022 pri Slovenski škofovski konferenci odgovoren za nas, Slovence po svetu.

Pogovor z urednico je potekal v soboto, 26. novembra, v prostorih "argentskega doma" visokega gosta. Beseda je lepo stekla in je časa seveda zmanjkalo, zato je gospod škof po vrnitvi v Slovenijo po emailu poslal še zadnje misli.

O VAS

→ Zdaj ste v Argentini že 10 dni in bi lahko rekli, da smo si že stari znanci. Pa vas vseeno prosim, da se našim bralcem predstavite in nam poveste kaj o vas. Od kod ste? Kakšna je bila vaša pot do duhovniškega poklica in v njem?

Doma sem iz Ilove gore, župnija Dobrepolje, drugače pa občina Grosuplje. Doma nas je bilo pet otrok, štiri fantje pa sestra. Hvaležen sem svoji družini, ki je bila res pristna krščanska družina v kmečkem okolju. Pri nas doma se je vedno veliko molilo, predvsem rožni venec.

K verouku sem hodil na Kopanj, tam bil tudi pri prvem svetem Obhajilu in pri sveti Birmi. V gimnazijo sem šel v Stično, šola je delovala prav v prostorih znanega samostana Stična, kjer je danes muzej krščanstva na Slovenskem.

Po končani gimnaziji sem moral služiti vojaščino, obvezno daleč od domačega kraja. To je bil čas, ko sem spoznal neko noro realnost in pravo totalitarno vzgojo. Spoznal sem, da je pravzaprav vse skupaj bilo brez vsake vsebine, ena strašna laž brez argumentov, ki so jo nekateri peljali naprej zgolj zaradi lastnih privilegijev.

No, po tej vojaščini sem se pa odločil, da

grem v bogoslovje. Že v prvih letih sem se navdušil za študij filozofije, za vprašanja etike, teodiceje, filozofije religije, dogmatike. Posvečen sem bil leta 1987 in takoj zatem odšel kot kaplan v Kočevje.

Na tem prvem delovnem mestu sem se spet srečal s strahotami stare Jugoslavije. Spoznal sem, kaj pomeni na eni strani Kočevska Reka, Gotenica: to je bilo skrivnostno območje, kamor je bilo prepovedano vstopiti, tam so te lahko ustrelili, čeprav nikoli ni bilo obvestila o kakršnikoli smrti. Na drugi strani pa Kočevski Rog: nikakršnih prepovedi, vendar smo vsi vedeli, da se tja ne sme. Ta strah so nam skozi dolga leta vcepili, to je bilo eno od temeljnih načel komunističnega sistema, s katerim so ljudi kontrolirali. Moram pa povedati, da sem nekako dve leti po svojem prihodu prvič skrivaj obiskal te kraje skupaj s tedanjim župnikom Božem Metelkom in g. Prelesnikom. Tam smo prižgali svečo, molili desetko „Ki je za nas krvavi pot potil“ in umolknili. Bil je sveti kraj trpljenja, mučeništva, o katerem sem vedel iz literature, ki je prihajala predvsem iz Argentine.

Prav v tistem času sem tudi nastopil novo službo tajnika pri nadškofu Šuštarju. Preselil sem se na škofijo in tako imel priliko, da sem od blizu spremljal dogajanja osamosvojitve: plebiscit, slovesnost na trgu Republike 26. junija, izključen mikrofoni, mednarodno priznanje. To je bil res en milostni čas!

Ko sem leta 1994 zaključil službo tajnika sem šel naprej študirat v Oxford, doktoriral sem iz liberalizma. Ob tem sem pa nastopil delo v Škofijski klasični gimnaziji - poučeval sem verouk in filozofijo - in predaval na Teološki fakulteti v Ljubljani.

15. novembra 2005 me je papež Benedikt imenoval za pomožnega škofa v Ljubljani, zato zdaj opravljam svojo službo na škofiji v Ljubljani. Skrbim za sodelovanje Slovenije v COMECEju, to je komisija Škofovske konference v Bruslju pri EU, sedaj sem pa tudi odgovoren za pastoralo Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Prav zato, ker ste Slovenci po svetu domovini in meni ena od prvih poslanstev sem se odločil, da na povabilo, ki ga je v začetku leta poslal takratni delegat dr. Jure Rode, pridem k vam na obisk in da, poleg zakramenta sv. Birme, ta čas izkoristim tudi za globlje spoznanje slovenske skupnosti v Argentini.

→ Vaše delo aktivno poteka tudi na področju vzgoje in izobraževanja na različnih stopnjah: v gimnaziji pa tudi na univerzi, sodelujete celo s Katoliško univerzo v Buenos Airesu. Vaše ime je tudi povezano s projektom ustanovitve Katoliške univerze v Sloveniji.

Področje šolstva je zame temeljnega pomena že od leta 1994, ko sem prišel na Škofijsko klasično gimnazijo. To je gotovo ena od stvari, ki me je vedno zanimala. Poučeval sem filozofijo in pripravljaj mlade na maturo iz filozofije, bil sem tudi član in celo predsednik Republiške maturitetne komisije za filozofijo. Zanimivo, kajne! Kljub različnim prepričanjem smo bili dobra ekipa in smo dobro sodelovali; moj namen je bil, da v pouk filozofije vključimo tudi vprašanja etike, politične filozofije in filozofije religije - vprašanje Boga. Nekateri so se temu seveda upirali, a prepričal sem jih tako, da sem dokazal, da se ta vprašanja obravnavajo tudi v drugih evropskih državah.

Delal sem tudi na tem, da katoliška šola pokrije celotno vertikalo od vrta, pa prek osnovne in srednje šole prav do univerze. Prvo smo imeli srednjo šolo, potem, ko sem postal škof smo začeli z ustanavljanjem OŠ Alojzija Šuštarja in vrta Dobrega Pastirja. Manjkala je le še univerza.

Začeli smo s pripravami za ustanovitev Katoliške univerze, ki bi bila tudi uradno pri-

znana pred državo. Za tako priznanje je potrebno prvo imeti kar tri delujoče fakultete. Začeli smo s Fakulteto za poslovne vede, ki ima na drugi stopnji tudi pravno specializacijo. Ta program je potrjen od države in diploma je verificirana, to je naš Katoliški inštitut, ki ima tudi doktorski študij na vseh stopnjah. V načrtih za naprej sta pa še dve fakulteti, da bomo lahko uradno zaposlili za status univerze, v kar trdno upamo.

Moje prvi obisk v Argentini v letu 2008 je bilo povezano prav s tem akademskim delom, predaval sem o vprašanih bioetike na argentinski katoliški univerzi UCA, ki je izjemno kvalitetna, in na Medicinski fakulteti Univerze Favaloro. To sodelovanje, da bolje spoznamo vaš latinskoameriški svet, se mi zdi velika obogatitev za slovenski prostor.

O VERI IN ŽIVLJENJU CERKVE

→ Iz Argentine pozorno sledimo dogajanje v Sloveniji, pa tudi življenju Cerkve na splošno. Čutimo in nas skrbi, da je versko življenje v krizi, kar se še posebno odraža v pomanjkanju duhovniških in redovniških poklicev. Kako vi gledate na to?

Tako v Evropi kot tudi ZDA in po nekaterih drugih delih sveta, se število duhovnikov in redovnikov zelo zmanjšuje. Vzrokov je gotovo več, od razkristjanjenja družbe in sekularizacije, potem demografsko vprašanje, ki je eno ključnih za preživetje Evrope kot take, pa seveda različni drugi vplivi, ki hromijo versko življenje v družinah, župnijah in drugih skupnostih. Toda, če gledamo v luči evangelijev, tudi v Jezusovem času ni bilo veliko bolje, samo peščica apostolov je sledila Jezusu, ki so v moči Svetega Duha naredili prave čudeže pri oznanjevanju evangelija. To upanje ohranjamo tudi danes, kajti Gospod kliče tudi v sodobnih razmerah. Bog daj da bi mladi imeli dovolj poguma in moči, da bi Jezusa povabili v svoje življenje in sledili svojem srcu, ter prisluhnili »šepetanju Svetega Duha«, sem poudaril birmancem v Slovenski hiši in Lanusu.

→ Čeprav smo tu v Argentini oddaljeni od najpomembnejših dogajanj na svetu pa danes vidimo, da v vseh teh težavah niti ne zaostajamo. Kako ste v času tega obiska doživeli vernost med nami?

V času obiska skupnosti, tako v Barilochah, Mendosi kot tudi v Buenos Airesu, sem bil zelo prijetno presenečen, da je vernost med vami Slovenci zelo živa. Srečanja po domovih so bila prijetna, sproščena, vedno smo začeli s sveto mašo, pri katerih je bilo vzorno sodelovanje in zelo veliko zbranih (vedno okrog sto ali več). Tudi druženja so pokazala, da ljudem vera veliko pomeni, pa ne samo starejšim, tudi mladina, birmanci, otroci - ob teh sem še posebej doživel, da vero dojemajo kot vrednoto, kot nekaj, kar v njihovo življenje prinaša upanje in veselja. Predvsem se mi zdi lepo, da se radi družijo, da želijo biti v občestvih, želijo skupaj romati, potovati, igrati nogomet, ali pa pripraviti folklorno predstavo (Mladika). Seveda se ob tem zavedam, da sodobna družba mladim pogosto ni v oporo, ravno nasprotno, družbeno življenje je tudi v Argentini nenaklonjeno verskemu življenju. Zdi se, kot da hoče Boga povsem izriniti in

Birma v Slovenski hiši v Buenos Airesu.

Foto: osebni arhiv škofa Jamnika (vir: Družina)

sodobnega okolja. Ob tem pa sodobni iskalec išče vsemogoče malike, nadomestke za Boga, ki so bolj privlačni, bolj udobni in ugodni. To je velik izziv za vse nas, da predvsem s svojim osebnim krščanskim pričevanjem in odkritim pogovorom odgovorimo na nove razmere v katerih živimo, ki pa so naša priložnost, svet v katerega nas je poklical Stvarnik življenja in ki je odrešen po Jezusu Kristusu.

→ Na kakšen način bi lahko okrepili, poglobili svoje versko življenje? Vse okoli nas se dogaja zelo hitro, vsakodnevne skrbi nam ne uidejo, poskušamo biti kolikor mogoče aktivni znotraj skupnosti ...

Prav za vse, ne glede na starost, je ključnega pomena, da se radi družimo. Papež Frančišek je v okrožnici »Vsi bratje« zapisal, da tam kjer je druženje, tam kjer je občestvo, tam kjer se poslušamo in slišimo, tam je življenje, tam je Bog. Če pa se človek zapre pred drugimi, želi biti sam zase, iskati samo tisto, kar mu koristi in pri čemer uživa, to pa vodi v smrt, tukaj ni življenja, tukaj tudi ni prostora za Boga. Ko sem obiskal bolnike po domovih ali pa v Rožmanovem zavetišču mi je posebej seglo do srca to, da zares veliko molijo, da so v molitvi povezani v živo občestvo Cerkve, da so sami a ne osamljeni. Je pa res, kot ste povedali, da je ritem življenja zelo hiter, razpeti smo med mnogimi dolžnostmi, delovni urnik je vedno bolj zahteven in vedno daljši. Zato je potrebno, da se malo ustavimo, občutimo to, da sploh živimo, kajti kaj nam pomagajo še taki uspehi in vse mogoči načrti, če pa pozabimo živeti. Za praznične dneve pogosto povabim ljudi, da si ob vseh pozornosti in darilih, ki smo jih seveda vsi veseli, PODARIJO ČAS, BITI Z NEKOM IN ZA NEKOGA, KAJTI KONČNO SMO NA SVETU ZATO, DA LJUBIMO IN SMO LJUBLJENI. To je tudi jedro krščanskega življenja. Vse bo minilo, vsi naslovi, vsi položaji, vsi kapitali in funkcije, ostaja pa ljubezen, dar Jezusove ljubezni za vsakega človeka, dar ljubezni v občestvih, kajti človek ni ustvarjen zato, da biva kot osamljeni otok ampak da v druženju, prijateljstvu doživlja radost bivanja. Samo na ta način je namreč mogoče najboljše preganjati malodušje, apatičnost in vse mogoče zagrenjenosti, ki se lahko pojavijo v življenju.

O NAS

→ Sprejeli ste odgovornost za Slovence v zamejstvu in po svetu. Kakšni so bili do zdaj vaši stiki z rojak zunaj Slovenije, predvsem seveda z nami, tu v Argentini?

Res je, pri Slovenski škofovski konferenci sem odgovoren za pastoralo Slovencev v zamejstvu in po svetu. Slovenske skupnosti sem že vsa leta odkar sem škof veliko obi-

Brezjanska Marija v Lujanu.

Foto: osebni arhiv škofa Jamnika (vir: Družina)

V prostorih nadškofije v Buenos Airesu.

Foto: osebni arhiv škofa Jamnika (vir: Družina)

S slovenskimi rojaki pred stolnico v Mendosi.

Foto: osebni arhiv škofa Jamnika (vir: Družina)

Prav za vse, ne glede na starost, je ključnega pomena, da se radi družimo. Papež Frančišek je v okrožnici »Vsi bratje« zapisal, da tam kjer je druženje, tam kjer je občestvo, tam kjer se poslušamo in slišimo, tam je življenje, tam je Bog.

skoval, predvsem v Torontu, ZDA (Cleveland, New York). Ko sem študiral v Oxfordu sem kar pogosto obiskal slovensko skupnost v Londonu in tudi nekatere druge v Veliki Britaniji, kar nekajkrat sem bil v Švici (Einsiedeln) pa tudi drugod po Evropi (Frankfurt, München, Dunaj...). V Argentini sem bil samo enkrat in sicer leta 2008, pa še takrat bolj kratko, ker sem bil tudi na znanstveni konferenci na Inštitutu oziroma medicinski fakulteti prof. dr. Reneja Favala. Veliko sem imel stika s Slovenci, ki prihajate na obisk v Slovenijo, ali pa tistimi ki stalno živijo tukaj, kot npr. Tone Rode, Marko Fink in Andrej Fink, pa Zemljčičevi, Boštjan Kocmur in mnogi drugi. Ker pa sem želel boljše spoznati in »iz prve roke« videti situacijo Slovencev v Argentini, se srečati s čim več skupnostmi (program je bil zares poln srečanj, pogovorov, obiskov, slovesnosti pa tudi osebnih druženj in pogovorov), sem se odločil za daljši obisk in se srečeval s skupnostmi in duhovniki ter nadškofi tako v Barilochah, Mendoza kot tudi Buenos Airesu. Bilo je zelo intenzivno in raznoliko, ampak hvala Bogu, da se je gospod Franci Cukjati, ki je sedaj narodni delegat za pastoralo Slovencev v Argentini, zelo potrudil in lepo skrbel zame, prav tako tudi msgr. Jure Rode, ki je bil doslej dolga leta delegat. Hvaležen sem posebej gospodu Juretu Komarju, predsedniku Zedinjene Slovenije, ki je pripravil izvrsten program, vse zelo natančno načrtoval in mi pri mnogih stvareh tudi svetoval, kar je bilo še posebej dragoceno in sem mu zato iskreno hvaležen. Hvaležen sem tudi mnogim drugim, ki so skrbeli, da je vse lepo potekalo. Tudi takrat, ko me je v Barilochah in Mendoza močno opeklo sonce, je gospa Tatiana Modic, ki sem jo poimenoval kar »tajnica in zdravnica« poskrbela, da se je vse lepo uredilo, Modicev ata pa je bil vsaj občasno moj »tajnik« in me varno vodil po argentinskih ulicah. Pa seveda še mnogim drugim, ki ste mi ves čas stali ob strani s svojimi nasveti in načrti. Bilo je prijetno in zabavno, veliko je različnih anekdot, doživetij, zato vtise še urejam, premišlujem.

→ **V teh dneh pastoralnega obiska, ko ste spoznali tukajšnje Slovence iz zelo različnih okolij, ste poleg bleščečih prireditev gotovo zaznali tudi marsikatero pomanjkljivost in potrebo, na katere nas morda želite opozoriti...**

Ob mnogih zares lepih izkušnjah, doživetjih in lepih srečanjih sem spoznaval živa krščanska občestva, ki pa so seveda povabljeni, da v novih razmerah odgovorijo na izzive sodobnega časa. Tako v Sloveniji kot v Argen-

Sv. birma v Slovenski vasi

tini pogosto slišimo misel: »Veste, včasih je bilo pa tako, pred 20. leti ali 50. leti... Res je bilo drugače, spremembe so zelo hitre in s tem pridejo tudi mnogi izzivi. V Argentini je rojena tretja, že četrta generacija Slovencev, ki pa ima seveda nove, drugačne poglede. Ob vsem spoštovanju do toliko dobrega in mnogih žrtev v preteklosti, bo nujno potrebno prisluhniti tudi mladim družinam, mladini, otrokom... Njihovo dožemanje Argentine je zelo drugačno in prav je tako. Rojeni so v tej deželi, prijatelje in sošolce imajo, ki so Argentinci ali drugih narodnosti. Od mladih se lahko veliko naučimo, zato bo potreben nov razmislek o tem, kako v sedanjih situaciji oznanjati evangelij, skrbeti za jezikovno in kulturno identiteto. Menim, da je nujen zelo resen in temeljit pogovor, ki bo vključil različne skupnosti, življenje po domovih, ter povabil vse k čim večjemu sodelovanju, vključevanju v skupno delo in medsebojno pomoč.

→ **Srečali ste se tudi z nadškofom in kardinalom Polijem, pa s slovenskimi duhovniki v Argentini -tudi tistimi, ki ne delajo izključno za slovensko skupnost-, morda tudi s tukajšnjimi škofi slovenskega porekla? Ali je tekla beseda tudi o slovenski skupnosti, o potrebah ...**

O teh vprašanih je bilo veliko govora, praktično na vseh srečanjih so me Slovenci prosili naj Cerkev na Slovenskem ne pozabi na Slovence v Argentini, naj pošlje duhovnike v slovenske skupnosti, in to je nujno, tu se ne more in sme odlašati. Končno so Slovenci v Argentini dali tudi več duhovnikov Sloveniji, v domovino so prišle čudovite družine.. »Ne pozabite na nas!« so bile pogosto izrečene besede, tako laikov kot tudi duhovnikov. Praktično sta za pastoralo Slovencev v Argentini sedaj namenjena samo dva duhovnika, gospod msgr. Jure Rode, ki ima 85 let in gospod Franci Cukjati. Ko sem povabil tudi druge slovenske duhovnike na srečanje v Slovenski hiši smo skupaj ugotovili, da je še lazarist Toni Burja v Lanusu, ki ima veliko argentinsko župnijo in še večjo šolo, ob tem pa skrbi še za slovensko skupnost. Ob njem je tudi lazarist Jože Bokalič, ki je opravil izjemno delo v tej župniji in šoli, gospod Grbec, ki ima čez osemdeset let pa vodi tri argentinske župnije. Prav tako sta na argentinski župniji tudi Janez Pintar in Jože Erjavec, v Barilochah pa lazarist Branko Jan odlično vodi argentinsko župnijo in ob tem skrbi še za slovensko skupnost. Tudi Janez Cukjati v Mendoza je ves čas razpet med odgovornostjo za slovensko skupnost in argentinsko župnijo. To je torej realnost, ki ji je potrebno prisluhniti in to čimprej. Hvaležen sem, da sta bila na obisku v Argentini tudi provincial jezuitov Miran Žvanut in njegov tajnik Marjan Kokalj. Obljubila sta nam vsem, da bodo jezuiti v Sloveniji naredili vse, da v Argentino pošljejo vsaj enega duhovnika. Tudi pri kardinalu Poliju smo govorili o tem, se je pa posebej zahvalil za slovenske duhovnike, ki delujejo na argentinskih župnijah, hkrati pa za vse slovenske skupnosti, ki so dejavno in ustvarjalno vključene v nadškofijo.

→ **Nadalje nas zanima, ali se mi lahko za reševanje teh (in tudi drugih) težav opremo tudi na Cerkev v Sloveniji?**

Tako je in želim, da se naredijo konkretni koraki. Ustanovljen bo Upravni odbor Slovenske hiše, ki bo zadolžen za rešitev pravnega statusa te hiše, finančnega poslovanja, ter načrtovanja za prihodnost. Sam osebno bom spremljal delovanje tega odbora, ustanovljen pa bo s strani Slovenske škofovske konference. Prav tako bo v decembru ustanovljen Pastoralni svet slovenskih skupnosti, ki bo z dejavnim sodelovanjem skrbel za to, da bo pomagal duhovnikom, hkrati pa sam aktivno vključen v pastoralno dogajanje. Prav tako bom na seji Škofovske konference predstavil

resno skrb in nujnost pomoči pri duhovni oskrbi Slovencev. Enako bom storil tudi na seji redovnih predstojnikov. Torej tukaj gre za čisto konkretno pomoč, pa naj bo to najprej z duhovnikom, kot je obljubil jezuitski redovni predstojnik, kot aktivno vključenostjo v Upravni odbor Slovenske hiše, kjer je zares nujno, da se reši njen pravni status, finančna situacija in vsebina dogajanja v prihodnosti. Gre za cerkev Marije Pomagaj, veliko drugih prostorov, dvorano, slovensko šolo, končno pa so tukaj pokopani mnogi Slovenci, saj ob oltarju hranijo pepel številnih pokojnih. Tukaj imamo veliko odgovornost in nikakor ne smemo dopustiti, da bi se vse skupaj reševalo kar samo od sebe, dobro vemo kam to lahko vodi.

Srečanje po sv. birmi (vir: Družina)

→ **Zadnjo besedo pa prepustim kar vam, da prek našega časopisa slovenskim rojakom pustite svoje pastirsko sporočilo, morda z voščilom za adventni čas ...**

Dragi prijatelji v Argentini, napisal bi vam rad nekaj misli, kot Božično voščilo in ZAHVALO za čudovite dneve med vami. Adventni čas se bliža božičnemu zato bi rad posebej z nekaj mislimi sporočil, da božična skrivnost prinaša upanje, veselje in hvaležnost za dar LUČI, KI JE ZASIJALA SVETU, ZA DAR JEZUSA KRISTUSA. »Božič je vsakokrat, ko Gospodu dovoliš, da po tebi ljubi druge ljudi!« (sv. Mati Terezija iz Kalkute). Božična noč ima nekaj otroškega in je del najglobljih spominov vsakega človeka. Čudovito je, da se najbolj navaden dogodek, ki razsvetljuje vsako človeško misel, ukorenini v obzorje otroštva zaradi svoje privlačnosti, svoje skrivnosti in dobrote. Radostno je, da prav v vsakem človeku na našem planetu, ta noč in dogodki praznovanje Božiča, vzbudijo pripravljenost slišati, odkriti, sodelovati in soočiti se s skrivnostmi, kakršne kristjani iz roda v rod doživljamo to noč.

Kdo je bil najbližji betlehemskega rojstvu? Pastirji, brezdomci, ubogi, ljudje, ki jih je uradno judovstvo imelo za manj vredne in nepomembne. Bili so zato na obrobju družbe – in prav med njimi je zasijala zvezda, znanilka Gospodovega rojstva.

Kaj nam govori glavni prizor? Marija porodi v zakotnem hlevu in položi otroka v živalske jaslje. Lukovo poročilo je zelo trpko! Marija je povila dete in ga položila v jaslje ... Čeprav smo mi to resnično olepšali z človeško domišljijo: jaslice, osliček, romantičen večer ... Kristus je bil vse življenje brez doma; okrog njega se je vedno širila tudi tema nasprotovanja, velikaši in vase zagledani pomembneži tistega časa, so se Jezusa želeli znebiti, preveč jim je s svojo milino in dobroto spraševal vest....

Iz toplih domov na ceste osamljenih, obupajočih....

Božič je torej obdan tudi z meglo nespoznanih, temo nesprijemanja in trpljenja, saj mora sveta družina bežati v Egipt, trpijo nedolžni betlehemske otroci. Prav je, da to spoznamo, ne zato, da bo naše božično voščilo zagrenjeno, marveč nasprotno: božič je znanilec radosti; trpljenje, ki ga zaznamuje, naj stori, da bi bili naši božični dnevi manj površni. V nas naj bi poglobili vero v Boga, ki se nam razodeva v popolni bližini – Boga z nami – v naši osami, v naših iskanjih, dvomih, notranjih bojih in radostnem miru ter svobodi, ki jo prinaša Svetloba Novorojenega. Iz te doživete vere naj bi znali zapustiti svoje tople domove in se napotiti na ceste, ter tam iskati Jezusa v brezdomcih, v ponižanih in preizkušanih, v domovih zapuščenih starcev, v iščočih ali obupanih, v brezposelnih, v tistih, ki trpijo hudo revščino, pa naj bo ta materialna, duševna, social-

na ali duhovna revščina ... posebej tem je Jezusov prihod namenjen. Pa tudi seveda prav vsakemu človeku na tem planetu, sodobnemu iskalcu, tistemu vagabundu, ki se ne more odločiti, pa vendarle išče, želi najti svoj mir, smisel svojega življenja.

Božič je vsakokrat, ko se nasmehneš bratu in mu podaš roko; vsakokrat, ko ostaneš tiho, da bi poslušal drugega... Božič je vsakokrat, ko Gospodu dovoliš, da po tebi ljubi druge ljudi!« (bl. Mati Terezija iz Kalkute)

»Dragi prijatelji, odprite oči in ozrite se okrog sebe: toliko mladih je izgubilo smisel svojega življenja. Pojdite! Kristus potrebuje tudi vas. Pustite se zaplesti v njegovo ljubezen, bodite orodje te neizmerne ljubezni, da bi dosegla vse, posebej še »oddaljene«. Nekateri so zemljepisno oddaljeni, drugi pa so oddaljeni, ker njihova kultura Bogu ne daje prostora; nekateri evangelija še niso sprejeli osebno, drugi pa so ga prejeli, in kljub temu živijo, kot da Boga ne bi bilo. Vsem odprite vrata našega srca; poskušajmo začeti preprost in spoštljiv pogovor: če bomo v ta pogovor vključili pravo prijateljstvo, bo obrodil sad. »Ljudstva«, h katerim smo poslani, niso samo druge države sveta, temveč tudi različna življenjska okolja: družine, četrti, študijska in delovna mesta, skupine prijateljev in pristočasne dejavnosti. Veselo oznanilo evangelija je namenjeno vsem okoljem našega življenja brez razlike« (papež Frančišek).

Vsem skupaj želim blagoslovljene božične praznike, radosti, poguma, notranje moči in veselja h kateremu nas vabi papež Frančišek:

»Evangeljsko veselje napolnjuje srce in celotno življenje ljudi, ki se srečajo s Kristusom; ljudi, ki pustijo, da jih Kristus odreši greha, žalosti, notranje praznine, osamljenosti. Z Jezusom Kristusom se vedno rojeva in oživlja veselje.« (papež Frančišek, začetek Apostolske spodbude Evangeljsko veselje)

Naj nas v teh prazničnih dnevih spodbujajo in radostijo verzi iz Prešernovega Krsta pri Savici:

**Po celi zemlji vsem ljudem mir bodi!
tako so peli angelcevi glasovi
v višavah pri Mesijasa prihodi;
da smo očeta enega sinovi,
ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi,
da ljubiti mor' mo se, prav' uk njegov.**

In misel pesnika Antona Medveda:

**Približaj se z nebes – Ti me pouči,
kam naj obrnem zbegani korak,
da me prevelik up ne vrže vznak,
da me premajhen up do tal ne sključi.**

ODMEVI | Po obisku ministrice Tanje Fajon

Ali smo ponosni na svojo državo samo takrat, ko imamo desno vlado? Ali moramo spoštovati uradne predstavnike slovenske države tudi takrat, ko so na vladi nam neljube stranke?

Meni se zdi, da moramo. Seveda moramo, če smo demokrati. Samoumevno. Vsaj zame. Take in podobne misli so se mi podile po glavi, ko sem na Facebooku sledil odzive obiska ministrice ge.Tanje Fajon pri 67. Slovenskem dnevu na Pristavi. Velika večina komentarjev je bila sicer pozitivna, naletel pa sem tudi na takele: "ni si zaslužila (ga. Fajonova) da jo sploh pogledajo, kajti dela vse proti Sloveniji, tam je bila iz hinavščine in tudi iz hinavščine se je dotikala Slovenskih otrok v Argentini".

Veliko več takih podobnih - in tudi precej hujših - odzivov je bilo na Twitterju, kot odgovor na njen tvit: "Obisk v Argentini sem zaključila na srečanju slovenske skupnosti v Slovenskem domu na Pristavi, ki je praznoval 55. obletnico, obenem pa je bil to že 67. slovenski dan v Argentini. Res topel sprejem dokazuje, da del srca naših izseljencev, ostaja v domovini njihovih prednikov. Zahvalila sem se jim, ker že toliko desetletij ohranjajo slovensko identiteto, širijo slovensko kultu-

ro in tradicijo in tako ogromno prispevajo k prepoznavnosti Slovenije v Argentini. Samo s spoštovanjem, sodelovanjem in dialogom lahko krepimo Slovenijo doma in v svetu."

Lepe besede. Morda so prav zaradi tega vsi odgovori temu sporočilu vsebovali očitke o hinavščini ali dvoličnosti: "Doma se priklanja Kidriču, potem obiše v tujini prav te, ki so pred smrtjo zaradi Kidriča zbežali v tujino. Hinavsko na kubik." "Nekam nenavadno, da jih obiše vodja stranke, ki je naslednica tiste stranke, ki je prednike teh ljudi pregnala tja."*

Zelo odmeven je bil tudi komentar Federica V. Potočnika: "Zanimivo, da so ji ravno argentinski Slovenci pokazali, kaj pomenijo odprtost, vključenost in preseganje delitev. Ker je gospa dobila veliko toplejši sprejem, kot si ga njene besede in dejanja do te skupnosti sploh zaslužijo."

S prvim delom tega komentarja se lahko strinjam, z drugim precej manj. Gospa ministrica in podpredsednica slovenske vlade je po mojem mnenju dobila tak sprejem, kot si ga vsak visoki uradni predstavnik slovenske države tudi zasluži. Ne glede na njena osebna mnenja ali političnega prepričanja,

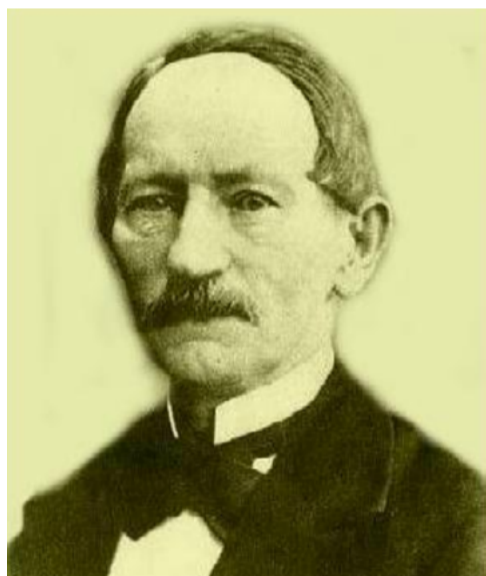
in čeprav se z njimi ne strinjamo. Morda ravno zaradi tega, ker se z njimi ne strinjamo. In argentinski Slovenci smo lahko ponosni, da smo jo tudi tako sprejeli. Kot bomo še naprej sprejemali vsakogar, ki bo hotel priti in se na lastne oči prepričati, kaj slovenski Argentinci danes delajo in predstavljajo. Brez sovraštva. S spoštljivostjo in odprtostjo. "Sovraži tisti, ki je zaradi svoje zmote nemočen. Če imaš resnico in pravico na svoji strani, si lahko dostojen," je dejal prof. Žiga Turk kot odgovor na Federicov tvit. In s tem se najbolj strinjam.

M.G.

* Za tiste, ki ne spremljajo vsakdana slovenske politike naj obrazložim, da je ga. Tanja Fajon, zdajšnja predsednica stranke Socialnih Demokratov, leta 2019 skupaj s takratnim predsednikom stranke Dejanom Židanom in Markom Koprivcem položila venec in se slovesno priklonila pred spomenikom Borisa Kidriča. Marko Koprivec je poslanec, ki je (ne) slavno izjavil, da "Socialni demokrati smo ponosni nasledniki zveze komunistov", kar je si-

cer pravno tudi resnica. Boris Kidrič je pa bil eden od arhitektov komunistične revolucije na Slovenskem. Leta 1941 je bil s strani Komunistične Partije Slovenije (KPS) zadolžen za oblikovanje Protiimperialistične fronte, kasneje preimenovane v Osvobodilno fronto. V okviru te organizacije se je prav Kidrič najbolj zavzemal za podreitev vseh ostalih članov »avantgardni« KPS, istočasno pa je preko pisem dajal navodila za likvidacijo »bele garde«, še preden je sploh nastala prva vaška straža. Bil je tudi glavni pobudnik nastanka Varnostno-obveščevalne službe (VOS), skrivne partijske oborožene formacije, ki je nastopala proti dejanskim in domnevnim nasprotnikom partizanskega gibanja: predstavniki slovenskega predvojnege političnega življenja, učitelji, župani, oficirji, sodniki, duhovniki, člani Katoliške akcije, intelektualci, veliki kmetje, podjetniki in vsi, ki so odkrito nasprotovali komunistični ideologiji. VOS je v času celotne vojne likvidiral 519 oseb, med drugim tudi narodnega voditelja, profesorja in duhovnika dr. Lamberta Ehrlicha, čeprav je prav slednji Kidriča pred vojno reševal iz dunajskih zaporov. Kidrič je po vojni vodil prvo slovensko komunistično vlado (ravno v času povojnih pobojev); umrl je za posledicami levkemije že leta 1953, star komaj 41 let. Njegov kip še vedno stoji v Ljubljani.

OkrOgle OBLETNICE | Franc Močnik (1814-1892)

ŽIVLJENJEPIS FRANCA MOČNIKA

Franc Močnik je bil rojen 1. oktobra 1814 v Cerknem kot drugi izmed treh sinov kmeta in gostilničarja Andreja Močnika in Marjane Sadej. Ljudsko šolo je Franc obiskoval v Idriji. Ker je bil nadarjen so doma sklenili, da ga pošljejo v »latinske šole«. Gimnazijo in licej je opravil v Ljubljani. Na liceju je imel vrhunske učitelje (med drugimi jezikoslovca Matijo Čopa in Frana Metelka, fizika Janeza Krstnika Kersnika, botanika Franca Hladnika, za matematiko pa ga je navdušil profesor Leopold Karol Schulz plemeniti Strassnitzki iz Krakowa).

Po liceju je Močnik vstopil v goriško bogoslovje, a ga je očitno preveč vleklo v matematiko in pedagoško službo. Po končanem semenišču leta 1836 je nastopil službo učitelja v 4. razredu goriške normalke, kjer je učil deset let. V tem času se je matematično neprenehoma izpopolnjeval ter na graškem vseučilišču leta 1939 opravil izpite iz elementarne matematike, fizike, filozofije in zgodovine, leta 1940 pa promoviral za doktorja filozofije.

Leta 1946 je bil imenovan za profesorja elementarne matematike in trgovskega računstva na tehnični akademiji v Lvovu (sedaj Lviv v Ukrajini), leta 1849 pa je sprejel mesto profesorja matematike na vseučilišču v Olo-mucu na Moravskem.

Leta 1851 se je vrnil v Ljubljano, kjer je sprejel mesto šolskega svetnika in nadzornika za ljudske šole na Kranjskem. Leta 1860 je bil Močnik v vlogi šolskega svetnika in nadzornika ljudskih šol premeščen v Gradec, kjer so mu dodali tudi nadzorstvo realk na

Leta 1862 je prejel red Franca Jožefa, leta 1971 ga je cesar odlikoval še z redom železne krone in s tem povišal v viteza. Močnik je bil eden redkih Slovencev, ki je prejel plemiško čast izključno zaradi svojih zaslug na strokovnem in šolskem področju.

Štajerskem in Koroškem, leta 1869 pa je postal deželni šolski nadzornik prve stopnje za Štajersko.

Leta 1862 je prejel red Franca Jožefa, leta 1971 ga je cesar odlikoval še z redom železne krone in s tem povišal v viteza. Močnik je bil eden redkih Slovencev, ki je prejel plemiško čast izključno zaradi svojih zaslug na strokovnem in šolskem področju.

Po upokojitvi je živel v Gradcu odmaknjen od javnega življenja. Posvetil se je pisanju, predelovanju, popravljanju in prilagajanju učbenikov. Za svoje matematične knjige je gorel do zadnjega diha. Umrl je 30. novembra 1892.

DELO FRANCA MOČNIKA

• Pisec učbenikov

Prva Močnikova knjiga »Lehre von vier Rechnungsarten, aus deren Begriffe und dem Wesen unseres Zahlensystems entwickelt« je izšla leta 1840. Od tega leta dalje se je zvrstilo ogromno število matematičnih učbenikov za osnovne, mestne, župnijske, glavne, ponavljalne in kmetijske šole. Zadna izdaja nosi letnico 1938. Prvotne izdaje so bile predelane in prirejene novim učnim načrtom. Praviloma je Močnik pisal v nemščini, njegove knjige so prevajali v vse jezike monarhije. V vseh knjigah je avtorjev priimek omenjen v nepopačeni slovenski obliki. Prvi slovenski prevod je izšel v Trstu leta 1846 z naslovom »Napeljevanje iz glave poštevati za prvi klas ljudskih šol«. Jože Povšič v svoji bibliografiji Franca Močnika (SAZU, Ljubljana 1966) nava-

ja 485 izdaj Močnikovih učbenikov, od tega 144 nemških, 46 italijanskih, 40 ukrajinskih, 39 poljskih, 38 madžarskih, 39 čeških, 32 srbskih, 30 slovenskih, 29 hrvaških, 20 romunskih, 9 albanskih, 9 bolgarskih, 4 bosanske, 4 grške in 2 slovaški.

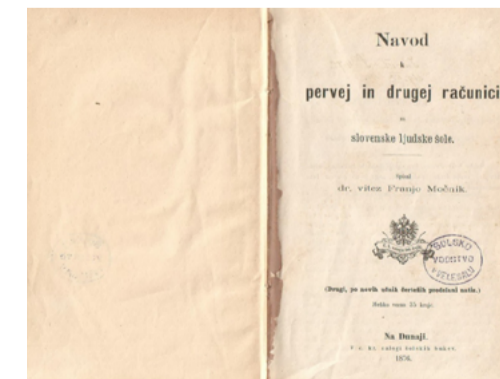
• Pedagog in ustanovitelj novih šol

Močnik si je za cilj zadal dvig ravni splošne izobrazbe. Ker je poznal pomanjkanje šolskih prostorov, si je prizadeval za ustanavljanje novih šol. Močno se je trudil tudi za izboljšanje kvalitete pouka. Poznal je pomembnost dobrih učiteljev, zato je podpiral njihovo izobraževanje in strokovno napredovanje. Med drugimi je ustanovil pedagoški tečaj v Idriji s slovenskim in nemškim učnim jezikom.

• Pobudnik pouka v slovenščini

Močnik se je na službenem mestu šolskega svetnika in nadzornika vključil v slovenski narodnostni boj. Leta 1851 je sestavil za glavne šole učni načrt, v katerem je določil za slovenske otroke osem ur v slovenskem jeziku. Proforskemu zboru ljubljanske normalke, ki se je novemu načrtu upiral, je zagrozil z odpustitvijo. Po Močnikovih navodilih je Andrej Praprotnik sestavil *Slovenski abecednik* (1856), *Slovensko-nemški abecednik* (1856) ter *Pervo in Drugo berilo* (1857-1858). S temi knjigami je Močnik dejansko uvedel na Kranjsko dvojezične šole.

Močnikova zasluga je, da se je leta 1851 slovenščina začela uveljavljati v osnovnem šolstvu, kot jezik enakopraven nemščini. V srednjih šolah so dovolili slovenski pouk šele leta 1882.

Pripravil: **Jože Jan**
Viri: *Slovenska biografija*, *Wikipedija*, *rutars-net*

SRCE JE OSTALO V SUHI KRAJINI | Jožetu Kastelicu, dobrotniku z Žvirč, v spomin

V članku Srce je ostalo v Suhi krajini želim obuditi spomin na znanega Suhokranjca Jožeta Kastelica, njegovo težko, a uspešno pot gospodarstvenika, dobrotnika in zavednega Slovenca, ki se je s svojim delom in plemenito osebnostjo uveljavil v Kanadi, pa tudi med rojaki po svetu. Njegova vsestranska podpora domovini ob osamosvojitvi Slovenije zasluži hvaležnost. Ob tem naj na kratko predstavimo njegovo rojstno vas Žvirče, ki je med drugo svetovno vojno doživela eno najbolj tragičnih usod. Prav ta kalvarija je povezana z usodo Jožeta Kastelica in njegove družine. Naj pričujoče besedilo pripeva korak na spravi poti med Suhokranjci.

Žvirče s podružno cerkvijo sv. Maksimilijana Kolbeja - drobci iz zgodovine

Žvirče so naselje v Občini Žužemberk, ki leži v dolini na kraškem svetu med Žužemberkom in Ribnico na nadmorski višini 437 metrov. Vas je razložena na pobočju Kokošjega hriba pretežno ob cesti Struge – Hinje. Od tod vodi odcep ceste v Ambrus. So največja vas v župniji Hinje. Ima **125 prebivalcev**. Ime Žvirče prihaja najbrž od izvirkov vode, ki jih je največ ob vaškem kalu pod vasjo.

Žvirče se prvič omenjajo leta 1303 v listini, shranjeni v Državnem arhivu na Dunaju, kasneje pa leta 1323 v listini stiškega samostana. Takrat je le-ta dobil eno kmetijo na Žvirčah (Schwirz). Leta 1382 se vas omenja v zvezi s Turjaškimi grofi, ki so bili lastniki petih kmetij.

Cerkve sv. Janeza Krstnika se omenja l. 1429. Zidali so jo najbrž krški graščaki, ki so imeli v posesti desetino vasi. Marca 1945 so jo partizani skupaj z vasjo požgali in porušili. O prvotni cerkvi je le malo podatkov. Valvasor omenja, da je bila poleg nje kapela sv. Urha.

Ob zidanju nove cerkve l. 1971 so bili odkriti temelji prvotne romanske cerkve s polkrožno apsido. Imela je tri oltarje, dolga je bila 18 metrov in široka 7,5 m.

Leta 1969 je bila na mestu porušene cerkve postavljena lesena kapela, l. 1971 pa sezidana nova cerkev, posvečena svetniku Maksimilijanu Kolbeju. Obdana je z zidcem. Ob cerkvi je zvonik. V njej se nahaja še nekaj kipov iz stare cerkve. Freske in križev pot so delo slikarja Moleta.

Na Žvirčah je bila že leta 1908 ustanovljena enorazredna šola. Do leta 1925 je potekal pouk v privatni hiši. Takrat je bilo postavljeno novo šolsko poslopje z eno učilnico. Tudi šolo so med vojno požgali partizani.

Kot zanimivost dodajmo še ohranjene podatke iz urbarjev iz 16. stoletja. Tu so zapisani priimki podložnih Žvirčanov: Jelen, Štrekalj, Kinčič, Boben, Dolžan, Sever, Pavlič, Dolšec, Skube, Škofica, Pugel, Mezga, Plut, Vidmar, Oberstar, Škofic, Turk in Schteinmetz. Kar 10 priimkov se na tem področju ne pojavlja več. V krstni knjigi iz leta 1676 do 1706 je za župnijo Hinje vpisanih 429 krstov, od tega je bilo z Žvirč krščenih kar 151 otrok.

Žvirče v ognju - 15. marec 1945

O tragični usodi vasi Hinje in Žvirče je objavljenih več pričevanj vaščanov, ki so požig doživeli in kot pregnanci okusili trpljenje brezdomstva, lakote in žalosti.

Ker je namen članka predvsem predstavitev življenjske poti in okoliščin v času znanega Suhokranjca Jožeta Kastelica, se bomo omejili le na pomembna dejstva in jih dopol-

nili s še neobjavljenim pričevanjem Žvirčana g. Jožefa Vidica.

15. marca 1945 je **12. brigada partizanske vojske** pregnala vaščane Žvirč, od dojenčkov do nemočnih starčkov, z domov v cerkev sv. Roka, vas pa zažgala in razstrelila. Pregnanci – goli in bos, brez imetja, so se zatekli k sorodnikom in dobrim ljudem v Dobrem Polju, Vidmu in drugih vaseh.

Partizanska literatura piše o sovražnih obveščevalcih na Žvirčah in 42 bunkerjih, ki naj bi jih v tej akciji razstrelili. V resnici jih ni bilo, je pa držalo, da se je večina vaških fantov priključila domobrancem ali se skrivala. Po začetnem navdušenju nad partizansko vojsko so na to vplivale likvidacije poštenih in uglednih Suhokranjcev (očeta Puglja, hinjskega kaplana Novaka, učiteljice Darinke Čebulj...)

Jože Kastelic (Žvirče, 1920 – Toronto, 2011)

Znani Suhokranjec Jože Kastelic, rodoljub, dobrotnik in gospodarstvenik, se je rodil **19. marca 1920** materi Ivani, roj. Plot, in očetu Janezu, na Žvirčah v župniji Hinje kot prvi v družini z enajstimi otroki. Imeli so precej zemlje in živino, a zaradi gospodarske krize pridelkov niso mogli prodati, zato so se le težko prebijali na skopi zemlji. Jože je hodil v osnovno šolo na Žvirčah. Zaradi očetove bolezni je moral kot najstarejši pomagati materi pri kmečkih delih, zato je pogosto manjkal v šoli. Hitro je odrasel ob težkih delih na njivah in v gozdu.

Zgodaj je pokazal iznajdljivost, pogum in žilico za trgovanje. Kupoval in preprodajal je gobe, robide in živino. Komaj sedemnajstleten je pomagal preživeti številni družini; bil je **odgovoren, velikodušen in nesebičen**.

Velik mejnik v njegovem življenju je bila **druga svetovna vojna**, ki je prav v Suhi krajini zarezala globoke rane in pustila tragične sledi. Verna Kastelčeva družina ni sprejela komunizma pod krinko OF. Jožetu in bratom je grozila prisilna mobilizacija v partizane, zato so se priključili **vaškim stražam**.

V knjigi Marije Ahačič Pollak Jože Kastelic (Družina, 2010) je zapis o teh težkih časih in Jožetovi usodi: » Z vaškimi stražami je šel Jože do Turjaka. Partizani so jih obkolili in po enem tednu zajeli. Ujetnike so zvezali po dva in dva ter jih odpeljali na železniško postajo v Velike Lašče. Že tam so pobili okrog petdeset domobrancev. Ostale so odpeljali v tako imenovane »Slepe zavode« v Kočevju. Ločili so starejše od mlajših, tistih, ki so bili pri vaških stražah krajši čas. Jože je bil s sotrpini zaprt v baraki štiri tedne.

Bližala se je nemška ofenziva. Partizani so mlade ujetnike odpeljali proti Rogu. Nastanili so jih v močno zastraženo dolino. Čutili so, da se pripravljajo, da jih bodo pobili. S pomočjo stražarja, prisilno mobiliziranega partizana, je Jože ušel skupaj s še dvema prijateljema. Mesec dni se je skrival v okolici domače vasi, ki pa so jo že zasedli partizani.

V Ljubljani se je pridružil domobrancem. Takrat je šele izvedel za tragedijo rojstne vasi, Žvirč, ki je bila 15. 3. 1945 požgana do tal; tudi Kastelčevi so izgubili dom in kot vsi vaščani postali pregnanci. Partizani so se maščevali, ker je petdeset fantov z Žvirč odšlo k vaškim stražam, krutost dejanja pa so opravičevali z 42 bunkerji, ki jih v vasi nikoli ni bilo....«

Ob koncu vojne se je Jože skupaj z domobranci umaknil na **Koroško** in pristal v taborišču v Vetrinju. V njem je bilo veliko vojakov in civilnega prebivalstva. Kar kmalu so Angleži začeli vojake iz taborišča pošiljati s kamioni v Jugoslavijo pod pretvezo, da gredo v Italijo. Jože je prepoznal njihovo prevaro, skočil s kamiona in se vrnil v taborišče. **Ušel je gotovi smrti**. Dva njegova brata, vrnjena s Koroške, sta bila brez sodnega postopka zločinsko ubita, kakor vsi domobranci z Žvirč. Živi so ostali le trije: Jože in dva mladoletnika.

Jože je iz taborišča v Spittalau hodil delat na kmetije. Pri nekem kmetu v Ziljski dolini se je

naučil voziti traktor. Čakal je na dovoljenje za odhod v Kanado. Le-ta je sprejemala samo zdrave mlajše priseljence, ki niso bili komunističnih nazorov.

Jože je prispel v **Kanado leta 1948** z ladjo Saturnia, v pristanišče Halifax. Najprej je moral »odslužiti« eno leto na **kmetiji** -farmi v Tweedu. Čeprav ni znal jezika, se je izkazal kot zanesljiv in priden. Hoteli so ga za stalno zaposliti, a ga je vleklo v Toronto. Tu je dobil delo na **železnici**, kjer je bilo zaposlenih že nekaj Slovencev. Po poltretjem letu se mu je ponudila priložnost v **gradbeništvu**.

Kanadčan mu je ponudil gradbeno parcelo za 1500 \$. Jože mu je dal vse svoje prihranke -500 \$, zgradil hišo s pomočjo slovenskih obrtnikov, jo dobro prodal, plačal dolg in kupil novo zemljišče. Tako je začel graditi hišo za hišo. Kupoval je tudi stare hiše, jih podiral in zgradil nove. Na večjih zemljiščih so nastala cela naselja. Vedno je zaposloval slovenske delavce, ki so bili dobri in zanesljivi. Ustvaril si je dobro ime, tako da si je brez težav sposodil tudi večje vsote denarja. Načrte za stavbe je izdelal Fran Osredkar, gradnje pa je vodil Jožetov brat Ignac, njegova desna roka.

Kastelčevo podjetje je bilo vse bolj uspešno. Ob tem Jože ni pozabil na slovensko skupnost in Cerkev. Z ženo Tončko, rojeno Pogorelec, ki mu je pomagala v podjetju, sta postala **velika dobrotnika**.

Slovinci so Jožeta zelo spoštovali; pomagal je vsem, ki so ga prosili za pomoč. Leta 1953 je prispeval h gradnji **slovenske cerkve Marije Pomagaj v Torontu**, še mnogo bolj pa pri zidavi drugega **župnijskega središča** s cerkvijo Marije Čudodelne svetinje v Etobicoku. Leta 1957 sta z ženo Tončko kupila veliko kmetijo v Beltonu, kjer je nastalo **slovensko letovišče**, eno največjih počitniških središč v Severni Ameriki. V urejanju tega koščka »Slovenije« v Kanadi je bilo vloženih na tisoče ur prostovoljnega dela; Jožetov delež je bil izjemen. Leta 1963 je lastništvo prenesel na misijonarje sv. Vincencija Pavelskega.

V naslednjem obdobju je gradil hiše v predmestju Toronta. Zaradi kvalitete so se z znamko Kastelic dobro prodajale.

Zadnje veliko delo Jožeta Kastelica je bil **starostni dom Lipa**, zgrajen za naše rojake v Kanadi. Vanj je vložil veliko lastnega dela in denarja. Dozidani del doma se iz hvaležnosti do nesebičnega graditelja imenuje **KASTELIC WING**.

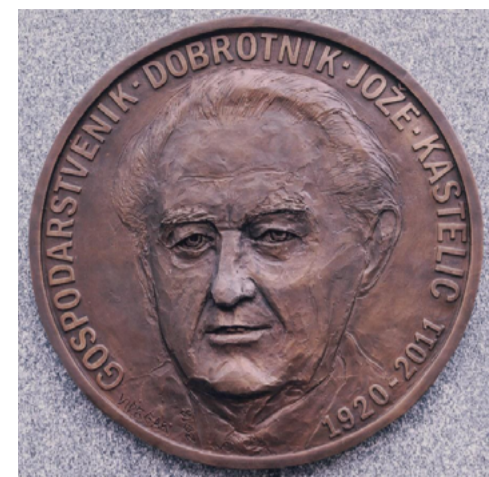
Hkrati pa je podpiral tudi Slovence v domovini. Veliko je daroval za rojstne **Žvirče**: pomagal je obnoviti med vojno požgano cerkev, plačal spomenik pomorjenim vaščanom na njem so tudi imena treh Jožetovih bratov domobrancev -kupil zvonove za cerkev sv. Maksimilijana Kolbeja in sofinanciral izgradnjo gasilskega doma na Žvirčah, pa cerkve in nakup zvonov v Hinjah.

Zavod Sv. Stanislava v Ljubljani je v spomin na velikega dobrotnika poimenoval eno od dvoran. Podprl je Slomškovo ustanovo, Katoški inštitut in še mnogo drugih.

Jože Kastelic je bil **dobrotnik slovenske skupnosti** tudi na drugih področjih: ob demokratizaciji Slovenije je bil med ustanovnimi člani Slovenskega kongresa, Vseslovenskega kulturnega odbora in Kanadsko-slovenske gospodarske zbornice. Bil je eden od direktorjev Radia Glas kanadskih Slovencev. Še danes velja za enega vodilnih in najbolj spoštovanih Slovencev v Kanadi, ki je gostil nešteto politikov, glasbenih skupin, književnikov iz Slovenije, Argentine, Kanade in Amerike.

Jože Kastelic je umrl 18. 9. 2011 v Torontu. Pogrebno sv. mašo je vodil pokojni nadškof Alojz Uran. Pokopan je ob ženi Tončki na torontskem pokopališču.

Za svojo nesebično podporo slovenski skupnosti je prejel številna **priznanja in odličja v Kanadi, Sloveniji in pri Svetem sedežu**:
- Državno odlikovanje RS – Častni znak RS za

Bronasti relief Jožeta Kastelica v Parku znanih Suhokranjcev (delo akademske kiparke Alenke Vidrgar)

- pomoč domovini; 2011
- Zlata jubilejna medalja kraljice Elizabete za zasluge za Kanado; 2002
- Nagrada za zasluge skupnosti v Kanadi; 1992
- Papeško odlikovanje Svetega Gregorija Velikega za doprinos Cerkvi in zgledno življenje v skupnosti; 2003
- Odličje Svetega Jožefa mu je leta 2010 podelila Škofija Novo mesto za izredne zasluge, zgled krščanske vere, plemenitosti in kot dobrotniku rojstne župnije Hinje, drugih župnij in ustanov v Sloveniji.

Suha krajina v hvaležen spomin

Povojna zapostavljenost Suhe krajine, tragična izguba številnih fantov, mož, emigracija, izseljevanje, revščina in socialna izoliranost, na drugi strani obremenjenost prebivalcev z medvojno razdeljenostjo – vse to in še kaj je botrovalo dejstvu, da je gospodarstvenik, dobrotnik in zaveden Slovenec dobil **priznanje Občine Žužemberk** – zlati grb- komaj eno leto pred smrtjo, leta 2010.

Osnovna šola Žužemberk ga je razglasila za **ZNANEGA SUHOKRANJCA leta 2015** in ga tako uvrstila med 40 pomembnih mož in žena, ki so dobili svoje mesto v Muzeju znanih Suhokranjcev.

V Osnovni šoli Prevole so o Jožetu Kastelicu izdelali raziskovalno nalogo, pripravili bogato prireditev in razstavo ter mu leta 2017 v predverju šole odkrili spominsko ploščo. Kulturni dogodek je povezal Suhokranjce iz Krajevne skupnosti Hinje, šolo in Kastelčeve sorodnike.

V okviru projekta **Park znanih Suhokranjcev**, ki je potekal na nivoju Občine Žužemberk od leta 2014 do leta 2019, so bila v parku sredi trga postavljena spominska obeležja: granitni stebri z bronastimi reliefi 15 najpomembnejših znanih Suhokranjcev, med katerimi je tudi Jože Kastelic. Počastili smo ga s prireditvijo, razstavo in odkritjem reliefa v Parku.- Avtorica upodobitev je akademska kiparka Alenka Vidrgar.

S postavljanjem spominskih plošč znanim Suhokranjcem v krajih, ki so povezani z njimi, se Park znanih Suhokranjcev širi po vsej občini. Rojstna hiša Jožeta Kastelica na Žvirčah nanjo še čaka.

Kdor ne pozna svojih korenin, ne more graditi prihodnosti.

Jih bomo hoteli poznati, spoštovati in se po njih zgledovati? Bodo imeli naši predniki, kultura, naš jezik in izročila pomembno mesto v šoli, vrtcu, društvih, v smernicah za razvoj občine? Ali vemo, kolikšno moč ima pripadnost Suhi krajini in ljubezen do doma pri njenem napredku?

mag. Jelka Mrvar

Viri: Marija Ahačič Pollak, Jože Kastelic, 2010; Članki o Jožetu Kastelicu v izseljenkem in slovenskem tisku, Pričevanja

Jože Kastelic leta 1943

KOLEDAR

8. decembra

Prvo sveto Obhajilo v cerkvi Marije Pomagaj

12. decembra ob 20.00

Adventni koncert, v izvedbi Luka Debevec Mayer in prijateljev, v slovenski cerkvi Marije Pomagaj

17. decembra ob 20.00

Božični koncert v San Martinu

23. decembra

Koncert božičnih pesmi v farni cerkvi v Ramos Mejii. Vabita MPZ San Justo in Ex-Corde

24. decembra

Božična polnočnica v slovenski cerkvi Marije Pomagaj

OSEBNE NOVICE

DIPLOMA

30. novembra, na Univerzi Argentinskega centra za makroekonomske študije (UCEMA), je **Tatiana Erjavec** prejela diplomu iz Mednarodnih odnosov.

Dne 5. decembra je na Buenosaireski Univerzi (FADU-UBA) dokončala študij **Leila Erjavec** ter postala Grafična oblikovalka.

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

RAZOČARANJE

Na nedeljskih volitvah so volivke in volivci potrdili vse tri zakone, o katerih so odločali na referendumih. Noveli zakona o RTV in o dolgotrajni oskrbi sta dobili več kot 62% podporo, novelo zakona o vladi pa je podprlo skoraj 57% volivcev.

Predsednik vlade Robert Golob je po izidu referendumov dejal, da je prebivalstvo jasno sporočilo politiki, da ni izvoljena, da blokira delo države, ampak da dela v korist državljanov. Tudi drugi pripadniki vladne koalicije so izrazili zadovoljstvo nad izidom volitev.

S stranke SDS – pobudnici vseh treh referendumov – sta se po izidu volitev oglasila Janez Janša in poslanec Branko Grims. Janša je na Twitterju objavil »vsem, ki delajo politično-strankarske preračune: rezultat preko 40% za predlog SDS je čisto OK. Ni pa OK z vidika našega skupnega interesa, ni OK za davkoplačevalce, ki jih čakajo od večine podprti novi stroški«. Poslanec Branko Grims je izjavil, da se je »namesto o vsebini uspelo preko medijev kanalizirati razpravo v ideologijo in osebne predsodke, kdo je za tega in kdo je za onega, namesto da bi se ljudje odločali, kaj je zanje bolje, kaj je bolje za njihovo denarnico«.

V desnici prevladuje razočaranje, saj je le-

tos doživela že tretji poraz na volitvah.

Predsednik stranke Nova Slovenija Matej Tonin je izjavil, da so na zadnjih volitvah »vsebinske dileme bile potisnjene v ozadje, ljudje so se ponovno odločali zgolj ZA ali PROTI politiki, ki jo pooseblja Janez Janša« ter dodal: »Na slovenski desnici je potrebna temeljita samorefleksija o tem, kako naprej. Letošnje leto je pokazalo, da rezultati, kompetence in vsebina niso odločilne. Vsake volitve, v katerih se neposredno ali posredno pojavi Janez Janša, postanejo iracionalne in emocionalne. Pomembno je, da v Novi Sloveniji opravimo temeljit razmislek in samorefleksijo o tem, kako naprej«. Ljudmila Novak, evropska poslanka in bivša prvakinja Nove Slovenije je na Twitterju Janezu Janši namignila, »naj ob očitnem majanju stolčka vstane in odide, saj da mu bo Slovenija hvaležna«.

Tudi o razočaranju nam mnogo povejo pregovori in citati:

- **Le po spotikah in padcih shodi otrok.** (španski pregovor)
- **Mnogokrat doživimo neuspeh. In vedno prinaša razočaranje. Toda skrivnost je učenje iz poraza.** (Michael J. Fox, kanadski igralec, filmski producent in pisec)
- **Nekaj ljudi lahko varaš vedno, vse ljudi**

lahko varaš nekaj časa. Ne moreš pa varati vseh ljudi ves čas. (Abraham Lincoln, ameriški politik in predsednik)

- **Če bi se vladalo s pregovori in ne z zakoni, bi svet hodil bolje kot hodi.** (ameriški pregovor)
- **Zlahka nas prevarajo tisti, ki jih imamo radi.** (Moliere, francoski dramatik in pisatelj)
- **Ni preudarno popolnoma zaupati tistim, ki so nas enkrat prevarali.** (Rene Descartes, francoski filozof in prirodoslovec)
- **Nikoli ni Bog zaprl enih vrat, ne da bi jih istočasno odprl dvoje.** (španski pregovor)
- **Tam, kjer ni globoke ljubezni, ne more biti velikega razočaranja.** (Martin Luther King ml., ameriški baptistični duhovnik in borec za državljanske pravice)
- **Razočaranje, poraz in obup so orodja, ki jih Bog uporablja, da nam pokaže pot.** (Paulo Coelho, brazilski pisatelj)
- **Ne dovoli, da današnja razočaranja zasenčijo jutrišnje sanje.** (neznani avtor)
- **Prvič, ko me boš prevaral boš kriv ti; drugič bom kriv jaz.** (arabski pregovor)

Izbral: Jože Jan

Bliža se Božič!

Vabljeni, da v našem časopisu objavite voščila in pozdrave. Sprejemamo jih do **15. decembra**.

ALMANAH | RAST 51

POGLED NAZAJ,
korak naprej

[Povezava](#)

SLOVENSKI PEVSKI ZBOR SAN MARTÍN,
VOKALNA SKUPINA MUČAČAS IN OTROŠKI ZBOR
VABLJO NA

Božični Koncert

SOBOTA, 17. DECEMBRA, OB 20. URI

ZAVOD PRESVETEGA SRCA
RAMÓN CARRILLO 2349

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

DAN DOBROTE

Miklavžev dar

V nedeljo, 11. decembra, bo pri vseh slovenskih mašah nabirka za ZSMŽ. Prosimo pomoč, velikodušnost in usmiljenje do vseh potrebnih.

ZSMŽ

Svobodno Slovenijo podpirajo

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

briganti
PREMIUM LEATHER SHOES

KOPAC S.A.
Fábrica de tubos y envases de cartón

GOLOMAX
SUPERMATORISTA DE OFERTAS

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

CKC
LABORATORIOS CKC
ARGENTINA S.A.

CA
CONSULTORES
ASOCIADOS

Grupo HZ

oblak